

A választás eredménye elleni jogorvoslatok a 2024. évi önkormányzati választások tükrében

UDVARHELYI MÁRTON MIKLÓS¹

A tanulmány célja, hogy bemutassa a választások eredménye elleni jogorvoslati eljárásokat, különös figyelmet fordítva az újraszámolásra, a megismételt szavazásra, illetve kitérve az időközi választásra is. A kérdéskör gyakorlatot is érintő aspektusát konkrét jogesetek ismertetése teszi hangsúlyossá, amelyek mindegyike a 2024. évi önkormányzati választásokkal összefüggésben merült fel. Ezenkívül a tanulmány az egyes jogesetek alapján különböző jogalkotási javaslatokat fogalmaz meg.

Kulcsszavak: időközi választás, megismételt szavazás, önkormányzati választás, újraszámolás, választás eredménye elleni jogorvoslatok, választási szervek

Appeals Against Election Results in the Light of the 2024 Municipal Elections

The aim of the paper is to present the procedures for appealing against the results of elections, with a special focus on recounts, re-runs and by-elections. The practical aspect of the issue is emphasised by the review of specific cases, all of which arose in the context of the 2024 municipal elections. In addition, the study formulates various legislative proposals based on each case.

Keywords: by-elections, re-runs, municipal elections, recounts, appeals against election results, electoral bodies

Bevezetés

Az Európai Parlament tagjainak, valamint a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek 2024. június 9. napján – közös eljárásban – megtartott választása során az eredménnyel szembeni jogorvoslatok tekintetében több esetben rendkívüli helyzet alakult ki, amelyek nem pusztán az ország közvéleményét

¹ Jogász, jogi elemző, Alapjogokért Központ, e-mail: udvarhelyi@alapjogokert.hu

foglalkoztatták szélesebb körben, hanem értékelő elemzést kívánnak választási eljárásjogi szempontból is. Budapesten éppen a főpolgármester-választás eredménye vált vitássá az összességében és arányaiban is példátlanul csekély szavazatkülönbség miatt. A Nemzeti Választási Bizottság (NVB) 2024. július 12-én – tehát több mint egy hónappal a választás után – a Kúria és az Alkotmánybíróság döntését követően, a szavazatok többszöri újraszámolása után tudta csak megállapítani a főpolgármester-választás eredményét 422/2024. számú határozatával.

Ezen felül néhány fővárosi kerület szavazókörében és több vidéki településen szintén újra kellett számlálni a szavazatokat, sőt a szavazás megismétlésére is sort kellett keríteni. Jelen dolgozat célja, hogy a választás eredménye elleni jogorvoslatok szabályozását a 2024-es választások konkrét jogeseteivel² illusztrálva mutassa be, nem ödzkodva jogalkotási javaslatok megfogalmazásától sem.

A választási eljárás jogorvoslati rendszerének szabályozása általában

A választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény (Ve.) számos jogorvoslati lehetőséget biztosít. A jogorvoslati eljárások főszabály szerint valamilyen Ve.-be ütköző magatartását támadó kifogás benyújtásával indulnak, azokat a helyi választási bizottságok mint illetékes választási szervek bírálják el. Az esetleges fellebbezések folytán, vármegyei szinten a területi választási bizottságok,³ illetve országos szinten az NVB jár el. A választási szervek döntésével szemben, amennyiben az már fellebbezéssel nem támadható, bírósági felülvizsgálati kérelmet lehet benyújtani, amelyet a Kúria bírál el. A Kúria végzésével szemben a Ve. 233. §-a alapján alkotmányjogi panasz benyújtásának van helye.⁴ A jogorvoslat benyújtására nyitva álló határidő a fentiekben ismertetett esetekben egységesen három nap, amely határidő a Ve. 10. § (1) bekezdésben foglaltaknak megfelelően jogvesztő. A Ve. által szabályozott jogorvoslati rendszer a klasszikus közigazgatási jogorvoslati eljárások körébe tartozik.

A szavazatok újraszámolása

Az általános jogorvoslati eljárástól meg kell különböztetnünk a speciális esetekre kialakított egyéb jogorvoslati eljárásokat.⁵ A választás eredményével szembeni jogor-

2 A feldolgozott jogesetek nem valamennyi vonatkozó eljárás bemutatását, hanem a felmerült jogkérdések néhány gyakorlati példán keresztüli ismertetését célozzák.

3 Budapesten a Fővárosi Választási Bizottság.

4 TÉGLÁSI 2018: 74–75.

5 A Ve. 234–242. §§-i a következő speciális helyzetekre vonatkozó jogorvoslatokat intézményesítik: a szavazókörök kialakításával és felülvizsgálatával kapcsolatos jogorvoslat; a névjegyzékkel kapcsolatos jogorvoslat; a jelöltek, listák sorrendjének sorsolása elleni jogorvoslat; a szavazólap adattartalmának jóváhagyása elleni jogorvoslat; a választás eredménye elleni jogorvoslat; illetve jogorvoslat a választási szerv hallgatása miatt.

voslatokat a Ve. 241. §-a szabályozza. Az (1) bekezdés értelmében a szavazatszámoló bizottság szavazóköri eredményt megállapító döntése ellen csak a választási bizottságnak a választási eredményt megállapító döntése elleni fellebbezéssel együtt van helye. A (2) bekezdés rögzíti, hogy a választási bizottságnak a választás eredményét megállapító döntése ellen csak két esetben lehet fellebbezést benyújtani: vagy a szavazatszámoló bizottság szavazóköri eredményt megállapító döntésének törvénysértő voltára, vagy a szavazóköri eredmények összesítésére és a választási eredmény megállapítására vonatkozó szabályok megsértésére hivatkozással. Az eredménnyel szembeni jogorvoslati eszköz tehát formáját tekintve fellebbezés és nem kifogás, hiszen ebben az esetben a választási szerv által meghozott határozatot (például a helyi polgármester-választás eredményét megállapító határozat) támadja a kérelmező.

A Ve. 241. § (3) bekezdése alapján, abban az esetben, ha a kérelmező a szavazatszámoló bizottság (SZSZB) szavazóköri eredményt megállapító döntésének törvénysértő voltára alapítva nyújt be fellebbezést, és ennek elbírálása csak a szavazatok újraszámolása útján lehetséges, a fellebbezést elbíráló választási bizottság, illetve a bírósági felülvizsgálati kérelmet elbíráló bíróság köteles a szavazatokat újraszámolni. Fontos, hogy ebben az esetben az egyébként kisebb eltéréssel,⁶ de a választási szervekre is irányadó határidő a szavazatok újraszámolása esetén a fellebbezés, illetve a bírósági felülvizsgálati kérelem elbírálására rendelkezésre álló határidő hat napra nő. A választási bizottság vagy a bíróság a választási irodák tagjainak közreműködését is igénybe veheti. A 241. § (4) bekezdése alapján, azt követően, hogy az SZSZB megállapította a szavazóköri eredményt, a szavazatok újraszámolására csak a (3) bekezdés alapján van lehetőség.

Ami jogorvoslati kérelem alátámasztását illeti, az utóbbi tíz évben töretlen gyakorlat csontosodott meg, amely szerint

„a választás eredménye elleni jogorvoslat sajátosságából fakadóan a kérelmező korlátozott bizonyítási helyzetben van, miután csak közvetett ismerete lehetett a szavazólapok eredményes vagy eredménytelen minősítésének okairól, körülményeiről, a szavazatszámolás lefolytatásáról. A bírói gyakorlat ezért nem követel meg bizonyítást, elegendő a választás eredményét befolyásoló jogsértés valószínűsítése.”⁷

A közérdeklődés ugyan a szavazatok újraszámolásával kapcsolatosan elsősorban a főpolgármester-választás felé irányult, ugyanakkor erre országszerte több településen is sor került a 2024. évi önkormányzati választásokkal összefüggésben. Győrben például a hivatalban lévő, ám a választás eredményeként „újrázni” nem tudó polgármester sikeresen kezdeményezte a szavazatok újraszámolását, még ha az az eredményen

6 A Ve. 10. § (3) bekezdése alapján a választási bizottság döntésére rendelkezésre álló határidő 24 óraker, az eljárás egyéb szereplői vonatkozásában 16 óraker jár le.

7 Kvk.III.39.171/2024/11. számú végzés [Indokolás 26]; lásd még Kfv.II.37.500/2014/6, Kfv.I.37.495/2018/2.

változtatni nem is tudott. Fellebbezését azután nyújtotta be, hogy június 9-én mintegy 400 szavazattal – hozzávetőlegesen 900 érvénytelenül nyilvánított szavazat mellett – alulmaradt a győztes jelölttel szemben.⁸

Idáig sem jutott el a Kisvejkai Helyi Választási Bizottság 36/2024. (VI. 9.) számú határozatát támadó és szavazatok újraszámlálását célzó fellebbezés, amely az újraszámlálás jogalapjaként

„nem a Ve. 241. § (2) bekezdés a) pontjára, azaz a szavazatszámoló bizottság szavazóköri eredményt megállapító döntésének törvénysértő voltára hivatkozott, hanem a Ve. 241. § (2) bekezdés b) pontjára, azaz a választási eredmény megállapítására vonatkozó szabályok megsértésére, amely alapján, a Ve. 241. § (3)-(4) bekezdései szerint nincs lehetőség a szavazatok újraszámlálására.”⁹

A főpolgármester-választás eredményével kapcsolatos jogorvoslati eljárás pertörténeti szempontból az alábbiak szerint foglalható össze. A Fővárosi Választási Bizottság (FVB) a főpolgármester-választás eredményét a 203/2024. (VI. 10.) számú határozatának mellékletét képező külön jegyzőkönyvében foglaltak szerint állapította meg, ezek alapján a budapestiek Karácsony Gergelyt választották főpolgármesternek. Az első és a második helyen végzett jelölt, Vitézy Dávid között 324 szavazat döntött, az érvénytelen szavazatok száma 24 592 volt. Az érvénytelen szavazatok magas száma, valamint a kis szavazatkülönbség és a Szentkirályi Alexandra visszalépése által vélelmezett helyzetre hivatkozva¹⁰ Vitézy fellebbezést nyújtott be az eredményt megállapító döntéssel szemben az NVB-hez. A fellebbezés alapján az NVB elrendelte a főpolgármester-választáson leadott valamennyi érvénytelen szavazat újraszámlálását. Ennek következtében az NVB 391/2024. számú határozatával az FVB határozatát helybenhagyta, de az újraszámlálás eredményeként a Karácsony és Vitézy közötti különbség mindössze 41 szavazatra csökkent. Vitézy ezt követően a Kúriához fordulva bírósági felülvizsgálati kérelemmel élt, amelyben kérte az összes, tehát az érvényesnek nyilvánított szavazatok újraszámlálását is. A Kúria Kvk.VI.39.141/2024/11. számú végzésével az NVB 391/2024. számú határozatát helybenhagyta kifejtve azt is, hogy a fellebbezésben foglalt jogsértés állítása és az azzal kapcsolatos kérelem nem terjedt ki az eredetileg érvényesnek minősített szavazatok újraszámlálására. A Kúria döntése ellen Vitézy az Alkotmánybírósághoz (AB) fordult. Az AB 3275/2024. (VII. 24.) számú határozatában megállapította a Kúria fenti döntésének alaptörvény-ellenességét és azt megsemmisítette. A taláros testület határozatában rámutatott arra, hogy

8 Lásd Győr-Moson-Sopron Vármegyei Területi Választási Bizottság 47/2024. (VI. 18.) sz. határozata.

9 Tolna Vármegyei Területi Választási Bizottság 47/2024. TVB határozata (II. pont [5]).

10 Szentkirályi Alexandra főpolgármester-jelölt a Ve. 137. § (1) bekezdésének megfelelően, törvényes határidőben mondott le a jelöltségről, azonban ekkor nevét már csak manuálisan lehetett eltávolítani a szavazólapokról. E kötelezettségüknek a kerületi szintű helyi választási szervek eltérő módon tettek eleget, több kerületben nehezen észlelhető vékony vonallal húzva át a kiesett jelölt nevét.

az érvénytelen szavazatok között az újraszámolás után nagyszámban találtak egyébként érvényes szavazatokat, ezzel összefüggésben az érvényes szavazatok újraszámolása – a Kúria döntésével ellentétben – nem új jogsértés állítását, hanem olyan új bizonyítékot jelentett, amely a döntés meghozatala előtt értelemszerűen nem volt ismert a fél előtt. A Kúria ezt követően Kvk.VI.39.204/2024/2. számú végzésével az NVB 391/2024. számú határozatát részben megváltoztatta, és elrendelte a főpolgármester-választáson leadott összes érvényesnek nyilvánított szavazat NVB általi átvizsgálását, valamint újraszámolását és a főpolgármester-választás eredményének az érvényes szavazatok újraszámolása alapján meghatározott megállapítását. Az NVB végül 422/2024. számú határozatával megállapította a főpolgármester-választás eredményét, amely alapján a választást közel 300 szavazattal Karácsony nyerte.

Szintén a fővárosban történt, hogy a Budapest XX. kerületének 03. számú egyéni választókerületében az első és a második helyen végzett jelöltek között mindössze két szavazatkülönbség döntött a választás napján. A választáson alulmaradt jelölt fellebbezést nyújtott be az FVB-hez, amely a pesterzsébeti helyi választási bizottság határozatát helybenhagyta azzal, hogy az érintett egyéni választókerület 010. számú szavazókör szavazatainak újraszámolását követően egy szavazatra csökkent a különbség a jelöltek között, ám ez az eredményen nem változtatott.¹¹ A Kúria végül Kvk. III.39.171/2024/11. számú végzésével helybenhagyta az FVB határozatát, egyúttal a – fent ismertetett – valószínűsítési követelménnyel kapcsolatosan rögzítette, hogy „önmagában a szavazatok közötti csekély különbség, vagy az érvénytelen szavazatok nagy száma, egyéb jogsértést valószínűsítő bizonyítás nélkül nem elegendő a szavazatok újraszámolásához.”¹² A konkrét ügyben a Kúria úgy ítélte meg, hogy bizonyos szavazókörökben szükséges az érvénytelen szavazatok teljes körű vizsgálata, valamint azok jogi minősítésének ellenőrzése.

A szavazás megisméltése

A szavazatok újraszámolásától meg kell különböztetni a szavazás megisméltését. A választási eljárást vagy annak a jogorvoslattal érintett részét a választási bizottság a Ve. 218. § (2) bekezdés c) pontja alapján megsemmisítheti és megismélteltetheti. Erre azonban akkor kerülhet sor, ha a választási bizottság a kifogásnak helyt ad, tehát a választás megismélteltetésének feltétele a választási eljárás adott részének kifogásban történő sikeres megtámadása.

Erre történt például Kalocsa 05. sorszámú egyéni választókerületének 010. és 011. szavazókörében. A Kúria Kvk.III.39.183/2024/5. számú végzésében a Kalocsi Helyi Választási Bizottság 2024. évi polgármester-választás eredménye tárgyában meghozott 99/2024. számú határozatát – a Bács-Kiskun Vármegyei Területi Választási

¹¹ 248/2024. (VI. 16.) FVB határozat.

¹² Kvk.III.39.171/2024/11. számú végzés [Indokolás 25].

Bizottság 71/2024. (VI. 18.) számú határozatára is kiterjedő hatállyal – megsemmisítette, és a polgármester megválasztására irányuló szavazás megismétlését rendelte el a két érintett szavazókörben.

A Kúria 2024. június 25-én kelt döntését arra alapozta, hogy

„az adott jogszabálysértés a választás eredményére érdemi befolyással volt, vagy arra érdemi befolyással lehetett. Ennek vizsgálata során minden esetben a választás eredménye és a törvényt sértő magatartás által befolyásolt választópolgárok (lehetséges) száma közötti korrelációt indokolt figyelembe venni. E körben a Kúria jelentőséget tulajdonított annak, hogy az érintett 010. és 011. számú választóközetekben több, a választás tisztaságát alapvetően sértő szabályszegésre került sor,¹³ amelyek összességükben mindenképpen indokolják a polgármester választásának megismétlését. A két szavazókörben a 2024. június 9-én megtartott szavazáson 400 és 404 fő jelent meg, az első két helyen végzett polgármesterjelölt közötti különbség pedig mindössze 21 szavazat volt, így a megállapított jogszabálysértések erre az eredményre kihatással lehettek.”¹⁴

Ezzel az ügygel kapcsolatosan érdemes felhívni a figyelmet két körülményre. Egyfelől a Kúria két nappal a fenti döntés meghozatalát követően, 2024. június 27-én kelt Kvk. VI.39.164/2024/3. számú végzésében a pusztaszabolcsi választás eredménye elleni jogorvoslati eljárás során megállapította, hogy abban az esetben, ha az SZSZB tagja aláírásával hitelesítette a szavazóköri eredményt megállapító jegyzőkönyvet, amelyben semmilyen rendkívüli eseményt nem rögzítettek, akkor az ezt követően tett nyilatkozata a jogorvoslati eljárásban bizonyítékként nem vehető figyelembe.¹⁵ Ez utóbbi döntés is rávilágít arra, hogy nem teljesen egységes a kúriai joggyakorlat az utólagos nyilatkozatok megítélésével kapcsolatban. A Kúria Kvk.I.39.181/2024/6. számú végzése szerint például

„az a körülmény pedig, hogy a szavazás napján a szavazatszámoló bizottság tagjai nem kezdeményezték az elnöknel a jegyzőkönyv felvételét, önmagában alkalmatlan a jogsérelem megvalósulása cáfolatára, mert a tagok nem vesznek el jogukat

13 A Kúria általi kiegészítést követően megállapított tényállás szerint az SZSZB elnöke nem intézkedett az SZSZB tagjai által jelzett szabálytalanságok kivizsgálása kapcsán. A Kúria az alábbi jogsértéseket állapította meg: relatív területi kampánytilalom megsértése; egyéni választókerületi jelölt a szavazatának leadását követően huzamosabb ideig tartózkodott a szavazóhelyiség bejárata mellett; az SZSZB elnöke az írni-olvasni nem tudó szavazópolgárokat egyedül segítette a szavazólapok kitöltésében; továbbá nem intézkedett akkor, amikor többen tartózkodtak egy szavazófülkében, és nem járt el a névjegyzék vezetésével megbízott SZSZB-tag telefonhasználatának korlátozása érdekében sem; valamint a szabálytalanságokról az SZSZB-tagok kérése ellenére jegyzőkönyv felvételét nem engedte.

14 Kvk.III.39.183/2024/5. számú végzés [Indokolás 44].

15 Kvk.VI.39.164/2024/3. számú végzés [Indokolás 23].

arra, hogy a szavazás napján történekekkel kapcsolatban később teljes bizonyító erejű okiratban tegyenek vallomást. Ezt a bizonyítást a Ve. nem zárja ki.¹⁶

Ezzel együtt többségében azzal a jogalkalmazói állásponttal találkozhatunk, amely az utóbbi érvelést tartja elfogadhatónak, és inkább a Kúria pusztaszabolcsi ügyben felvett pozíciója tekinthető kivételesnek. Kalocsán a megismételt szavazás következtében az eredeti¹⁷ 21 szavazatnyi különbséggel győztes jelölt végül 144 szavazattal kapott ki, valamelyest nagyobb részvétel mellett. A Kúria döntése tehát mondhatni politikailag sorsfordító hatású volt, az eset különlegessége azonban nem csak ebben rejlik. A megismételt szavazás esetén nem indul újra a jelöltállítási folyamat (vö. időközi választás), tehát a szavazólapon csak azok a jelöltek szerepelhetnek, akikre a megismételt választás során is érvényes szavazatot lehetett leadni. Fontos azonban, hogy a Ve. 13/B. § (5) bekezdésében foglaltak szerint a jelöltnek az ismételt szavazás napját megelőző napon 16 órát megelőző lemondása alkalmas joghatás kiváltására. Következésképpen a megismételt választáshoz képest több jelölt ugyan nem, de kevesebb szerepelhet a szavazólapokon az ismételt szavazás során. Ez viszont, ha nem is jogi, de politikai értelemben ahhoz hasonlatos helyzetet állít elő, mintha az adott választás kétfordulós volna. A kalocsai polgármester-választás során június 9-én nyolc jelölt közül választva lehetett érvényesen szavazni. A július 7-i ismételt szavazáson azonban – immár a többi szavazóköri eredmény ismeretében – öt polgármesterjelölt vizsgálatra került, és csak három jelölt maradt versenyben, ez pedig a június 9-i – Kúria által megsemmisített – eredmény megfordulásához vezetett.

Az időközi választások

Röviden érdemes kitérnünk az időközi választásokkal kapcsolatos kérdésekre is. Először is rögzítenünk kell, hogy az időközi választás nem megismételt választás, azt az alább kifejtettekre tekintettel elsősorban nem jogorvoslati eljárások alapján rendelik el. Az időközi választás kitűzésére okot adó körülmények, valamint az annak megtartására nyitva álló időbeli keretek a Ve. által meghatározottak. A Ve. 8. § (1) bekezdése alapján időközi választást a mandátum megüresedésétől, vagy ha a választás eredménytelen, vagy elegendő jelölt hiányában nem lehetett megtartani, a szavazás kitűzött napjától számított százhusz napon belülre kell kitűzni. A (2) bekezdés további időbeli korlátokat szab az időközi választások tekintetében, amikor kimondja, hogy nem lehet kitűzni az országgyűlési képviselők időközi választását az országgyűlési képviselők általános választása évét megelőző év április 1. napja és az országgyűlési képviselők általános választásának napja, a helyi önkormányzati képviselők

¹⁶ Kvk.I.39.181/2024/6. számú végzés [Indokolás 32].

¹⁷ Az érintett polgármesterjelölt nemcsak a választás megismétlésére, hanem a szavazatok újraszámlálására vonatkozóan is jogorvoslatért folyamodott.

és polgármesterek időközi választását a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek általános választása évét megelőző év április 1. napja és a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek általános választásának napja, illetve a nemzetiségi önkormányzati képviselők időközi választását a nemzetiségi önkormányzati képviselők általános választása évét megelőző év április 1. napja és a nemzetiségi önkormányzati képviselők általános választásának napja közötti napra.

A 2024. évi önkormányzati választásokkal kapcsolatosan több helyen is felmerült az időközi választás kitzűzésének szükségszerűsége, amelynek oka a legtöbb esetben az, hogy a választás eredménytelen volt, azaz szavazategyenlőség miatt nem lehetett győztest hirdetni.¹⁸ Természetesen előfordulhat olyan helyzet, amelyben a szavazategyenlőség éppen az eredmény sikeres megtámadása folytán áll be, például a Ve. 241. § (3) bekezdése szerinti újraszámálást követően, azonban a szavazategyenlőség jellemzően *spontán módon* alakul ki.

Ezzel összefüggésben érdemes felidézni és elemezni a Mezőtúron kialakult joghelyzetet. A június 9-ei önkormányzati választáson – az egyébként újraválasztott – polgármester saját egyéni választókerületét is megnyerte úgy, hogy nyolc egyéni választókerületből összesen négyet a kormánypártok, hármat pedig a helyi egyesület jelöltjei nyertek meg, a 04. számú választókerületben azonban szavazategyenlőség alakult ki. Az eredmények alapján a helyi egyesület kettő, a kormánypártok pedig egy kompenzációs listás helyre lettek volna jogosultak, amely a képviselő-testületben öt-ötös állást eredményezett volna. Az – elsőre – eredménytelen szavazással zárult választókerület eredménye¹⁹ mindenképpen eldöntötte volna a választást, hiszen abban az esetben, ha a kormánypártok jelöltje nyer, megszerzi az egyéni választókerületi mandátumot, abban az esetben viszont, ha veszít, a kompenzációs listás mandátumszámok megfordulása miatt dőlt volna el a testületi többség kérdése. A Mezőtúr Város Helyi Választási Bizottságának 51/2024. (VI. 10.) számú eredményt megállapító határozatával szemben az egyik jelölt fellebbezést nyújtott be, amelynek a Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Területi Választási Bizottság 50/2024. (VI. 14.) számú határozatával helyt adott, és a szavazatok újraszámolását követően megállapította, hogy a szavazás eredményes volt. Ebben az esetben tehát éppen az újraszámolás következtében kialakult helyzet miatt nem került sor az időközi választás kitzűzésére.

Megfontolásra érdemes szempontok és javaslatok

A tudományos szféra analitikus módon közelíti meg a választások kérdését is, ezért nem ritka, hogy az egy-egy korábban akár a jogalkotás, akár a joggyakorlat szempontjából ismeretlen, vagy kevésbé hangsúlyos jogi helyzet későbbi értékelésével igyekszik

18 Több mint huszonöt településen tartanak augusztustól időközi önkormányzati választásokat, amelyek többségét szavazategyenlőség vagy jelölt hiánya miatt kellett kiírni.

19 Az egyéni választókerületi jelöltek 447-447 szavazatot értek el a HVB határozata alapján, amely arány az újraszámolást követően 447-445-re módosult a kormánypártok jelöltje javára.

segítséget nyújtani. Ezt tette például a 2015-ben Cserny Ákos és Téglási András, akik egyebek mellett a többes ajánlás kérdésével, a győztes kompenzációval és a kampányfinanszírozásra vonatkozó előírásokkal kapcsolatosan fejtették ki álláspontjukat.²⁰

A fenti esetek jól illusztrálják a választás eredménye elleni jogorvoslatok fontosságát a választási eljárásban. Bár a Ve. szabályozza a tárgykört, világos, hogy jelenleg a joggyakorlat orientáló hatása vetekszik a normatív tartalomával. A joggyakorlat már korábban – helyesen – felismerte azt a helyzetet, hogy az eredményt megtámadó fél jellemzően nincs abban a helyzetben, hogy az állított jogsértést minden kétséget kizáró bizonyítékokkal alátámassza, hiszen nem, vagy nem feltétlenül áll rendelkezésére a szavazatok összeszámolásakor keletkező, jogsértésre utaló minden információ. A mintegy tíz éve formálódó joggyakorlat éppen ezért a Ve. által megkövetelt bizonyítási szinthez képest csak az alacsonyabb szintű *valószínűsítést* követeli meg az állított jogsértéssel összefüggésben.²¹

A judikatúra által kimunkált valószínűsítési szintet az esetek elsöprő többségében jellemzően eléri az SZSZB-tagok a szavazatok összeszámolását, a szavazóköri eredmény jegyzőkönyv általi megállapítását, és a választás eredményének az adott helyi választási bizottság általi megállapítását követően tett nyilatkozata. Ebben előadják, hogy a szavazókörben a választás napján vagy a szavazatok összeszámolásakor az SZSZB vagy annak valamelyik tagja jogszabályba ütköző magatartást fejtett ki, ami az eredmény megállapítására is hatással volt, vagy legalábbis *lehetett*. Azonban alappal merül fel a kérdés, hogy amennyiben az adott SZSZB-tag aláírásával maga is hitelesítette a szavazóköri eredményt megállapító jegyzőkönyvet, amelyben adott esetben a választás napján rendkívüli eseményt nem tüntetnek fel, akkor ezt követően az abban foglaltakkal ellentétes jognyilatkozata miként értékelendő. Néhány SZSZB-tag azzal magyarázza az utólagos nyilatkozatokat, hogy eleve nem engedték meg számára, hogy valamilyen általa fontosnak vélt eseményt felvetessen a jegyzőkönyvbe. Az ilyen esetek megakadályozása érdekében szükséges lehet a jegyzőkönyvek formai újragondolása.

Egyebek mellett a kalocsai ügyre tekintettel is megfontolandó lenne lehetővé tenni, hogy kivételes esetben a jegyzőkönyv kiegészítéseként az SZSZB tagja feljegyzést készíthessen, amelyen feltüntetheti a tény, hogy az adott esemény jegyzőkönyvezését az elnök nem engedélyezte (ami persze önmagában jogellenes). Amennyiben viszont az SZSZB-tag ilyen kiegészítő feljegyzés írásának lehetőségével nem él a választás napján, felvetődik a kérdés, hogy ha később mégis nyilatkozatot tesz, az eredmény elleni jogorvoslat során lehet-e jogsértést valószínűsítő tényként értékelni. Álláspontunk szerint, noha a szavazásnapjához és kiegészítő feljegyzéshez viszonyítva ez utóbbi bizonyító ereje kétségtelenül alacsonyabb, adódhatnak olyan körülmények, amelyek az utólagos SZSZB-tag nyilatkozatok befogadhatóságát is indokoltá tehetik. Ilyen eset lehet például, ha egy jelenség vagy gyakorlat csak a szavazás napja után

20 CSERNY–TÉGLÁSI 2015.

21 Lásd a Kúria a Kvk.37.513/2018/2, Kvk.37.501/2014/2, Kvk.37.500/2014/6. számú döntései.

kerül olyan megvilágításba, ami a szavazáskor még nem vetett fel aggályokat. Mindennek mérlegelése természetesen továbbra is a jogorvoslat során eljáró választási bizottság és bíróság mérlegelési körébe tartozik, esetről esetre.

Egy másik megfontolandó szempont szerint minimális (1% vagy annál kisebb) szavazatkülönbség esetén a Ve. kötelezően előírná a szavazatok újraszámmlálását, ami legalább a legszorosabb eredmények esetén elkerülhetővé tenné a fentiekben ismertetett hosszas jogorvoslati vesszőfutást. Erre vonatkozó rendelkezést egyébként már a korábbi, 1997. évi Ve. is tartalmazott. Ennek 72. § (7) bekezdése kimondta, hogy ha a két legtöbb szavazatot szerzett jelölt által elért szavazatok számának különbsége az összes jelöltre leadott érvényes szavazatok 1%-át nem haladja meg, vagy szavazataik között a különbség kisebb, mint az érvénytelen szavazatok száma, akkor a szavazatszámmláló bizottság köteles az érvényes és érvénytelen szavazatokat ismételten megszámlálni. Az ismételt számlálást addig kell folytatni, amíg annak eredménye valamely megelőző számlálás eredményével azonos nem lesz. A jegyzőkönyvben ezt az eredményt, valamint az ismételt számlálás tényét rögzíteni kell. A kötelező újraszámmlálás gyakorlati kivitelezésébe több garanciális elemet is érdemes lehet beiktatni. Egyrészt a szavazatok újraszámmlálására nem azonnal (vagyis nem a késő esti, kora hajnali órákban), hanem csak másnap kerülhetne sor, másrészt pedig azt nem is a helyi, hanem elve a területi választási szerv végezné el. Ezt az eredményesség tekintetében soha nem vitatott budapesti példa alapján abszolút indokoltnak tekinthetjük, azonban a mezőtúri jogesetre figyelemmel talán érdemes megfontolni a szavazatok területi választási bizottság általi kötelező újraszámmlálását abban az esetben is, ha az adott választás a helyi választási bizottság eredménymegállapító határozata értelmében szavazategyenlőség miatt eredménytelen lenne. Ez a javaslat egyúttal megoldást kínálhat arra a helyzetre is, amely szerint a szavazatok újraszámmlálását nehezen megítélhető bizonyítékok alapján, esetről esetre elrendeli, vagy nem rendeli el az adott választási szerv, illetve a Kúria.

Felhasznált irodalom

- CSERNY, Ákos – TÉGLÁSI, András (2015): Certain Elements of the Transformed Hungarian Electoral System in the Light of the Experience of the 2014 Elections. *OER Osteuropa-Recht*, (61)3, 335–362. Online: <https://doi.org/10.5771/0030-6444-2015-3-335>
- TÉGLÁSI András szerk. (2018): *Az állam szervezete*. Budapest: Dialóg Campus.

Jogszabályok

- Magyarország Alaptörvénye
A választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény
A választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény

Választási szervek határozatai és egyéb döntések

3275/2024. (VII. 24.) sz. ABh

Kvk.37.501/2014/2. sz. végzés

Kfv.II.37.500/2014/6. sz. végzés

Kvk.37.500/2014/6. sz. végzés

Kfv.I.37.495/2018/2. sz. végzés

Kvk.37.513/2018/2. sz. végzés

Kvk.VI.39.204/2024/2. sz. végzés

Kvk.VI.39.164/2024/3. sz. végzés

Kvk.III.39.183/2024/5. sz. végzés

Kvk.I.39.181/2024/6. sz. végzés

Kvk.III.39.171/2024/11. sz. végzés

Kvk.VI.39.141/2024/11. sz. végzés

391/2024. sz. NVB határozat

422/2024. (VII. 12.) sz. NVB határozat

203/2024. (VI. 10.) sz. FVB határozat

248/2024. (VI. 16.) sz. FVB határozat

Bács-Kiskun Vármegyei Területi Választási Bizottság 71/2024. (VI. 18.) sz. TVB határozata

Győr-Moson-Sopron Vármegyei Területi Választási Bizottság 47/2024. (VI. 18.) sz. TVB határozata

Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Területi Választási Bizottság 50/2024. (VI. 14.) sz. határozata

Tolna Vármegyei Területi Választási Bizottság 47/2024. sz. TVB határozata

Kalocsai Helyi Választási Bizottság 99/2024. sz. HVB határozat

Kisvejkai Helyi Választási Bizottság 36/2024. (VI. 9.) sz. HVB határozat

Mezőtúr Város Helyi Választási Bizottságának 51/2024. (VI. 10.) sz. HVB határozata